

ADI:.....
SOYADI:.....
SINIFI: .....NO: .....

ESKİŞEHİR İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
ÖLÇME DEĞERLENDİRME MERKEZİ
2024-2025 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ 9. SINIFLAR
2. DÖNEM 1. YAZILI ÖRNEK SINAVI

ALDIĞI PUAN

CEVAP
ANAHTARI

Sınav süresi **40** dakikadır. Soruların puan değeri yanlarında yazmaktadır.

1, 2, 3, 4 ve 5. soruları şiirden hareketle cevaplayınız.

KALDIRIMLAR

Sokaktayım, kimsesiz bir sokak ortasında;
Yürüyorum, arkama bakmadan yürüyorum.
Yolumun karanlığa saplanan noktasında,
Sanki beni bekleyen bir hayal görüyorum.

Kara gökler kül rengi bulutlarla kapanık;
Evlerin bacasını kolluyor yıldırımlar.
İn cin uykuda, yalnız iki yoldaş uyanık;
Biri benim, biri de serseri kaldırımlar.
...

Necip Fazıl Kısakürek

TDE2.2.3. Çıkarım yapar.

1. "Kaldırımlar" şiirinde hâkim olan duyguyu yazınız. (10 puan)

Kaldırımlar Şiirinin Teması: Yalnızlık

TDE2.2.3. Çıkarım yapar.

2. İkinci dördlükte yer alan söz sanatlarından iki tanesini bularak açıklayınız. (2 x 5 = 10 puan)

Mecaz-ı mürsel: Kara gökler diyerek geceyi kasetmiş.

Teşhis: Yıldırımlar insan gibi bir hedef gözetiyor. / Kaldırımlar serseri bir insan olarak söyleniyor. / Kaldırımlar uyanık

Açık istiare: Yağmur bulutları yerine kül rengi bulutlar diyor.

Kapalı istiare: Havanın yağmurlu olmasını direkt söylemeden yıldırımların mevcudiyetini söylüyor, yani yağmur yağıyor demeden yağmur yağıyor diyor.

Leff-ü neşr: İlk mısradaki söylediği iki yoldaşın kim olduklarını ikinci mısradaki açıklıyor.

İn cin uykuda , yalnız iki yoldaş uyanık;

Biri benim , biri de serseri kaldırımlar.

TDE2.2.4. Karşılaştırır.

3. Kaldırımlar şiirinin şekil ve içerik özelliklerinden hareketle hangi dönemde yazıldığını ve bu dönemde ön plana çıkan temaların neler olabileceğini yazınız. (2 x 5 = 10 puan)

Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı, özellikle 1920'li yıllarda bireycilik, yabancılaşma ve yalnızlık temalarının ön plana çıktığı bir dönemdir.

(Bu bağlam çerçevesinde verilen yanıtlar doğru kabul edilecektir.)

TDE2.2.3. Çıkarım yapar.

4. Necip Fazıl Kısakürek'in şair kimliği, şiire nasıl yansımıştır? Açıklayınız. (15 puan)

Necip Fazıl'ın hayata bakış açısı, dünya görüşü ve felsefesi şiire yansımıştır. Yalnızlık, hüznün gibi kavramlar üzerinde kurulan şiir; çocukluk yıllarından itibaren bir arayış ve buhran dönemleriyle doludur. Kaldırımlar; bu arayışın, yalnızlık hissinin ve ruhsal çatışmalarının yansımasıdır. Bu yüzden şiirde kaldırımlar, karanlık ve gece imgelerini de yoğun bir şekilde kullanmıştır:

"Sokaktayım, kimsesiz bir sokak ortasında;"

Kendi ruhsal çatışmalarını, yalnızlığını ve varoluşsal sancılarını; sade ve soyut imgelerle okuyucunun hayal gücüne bırakarak hissettirmeye çalışmıştır.

(Bu bağlam çerçevesinde verilen yanıtlar doğru kabul edilecektir.)

TDE2.3. Çözümleyebilme

TDE2.3.1. Parçaları belirler.

5. Verilen şiirde yer alan yapı unsurlarını tespit ederek yazınız. (15 puan)

Kafiye düzeni (3 puan):

çapraz kafiye / abab

Ölçü (2 puan) :

7+7=14'lü hece ölçüsüyle yazılmış.

Nazım birimi (2 puan):

Dörtlük

Kafiye/ redif (8 puan):

ortasında -tasında

yürüyorum -rüyorum » -r+üyorum} -rü: tam uyak, +yorum: redif

noktasında -tasında » -ta+sında } -ta: tam uyak, +sında: redif

görüyorum -rüyorum

kapanık -anık

yıldırımlar -ldırımlar» -ldırım+lar } -ldırım: zengin uyak, +lar: redif

uyanık -anık » -a-nık } -a: yarım uyak, -nık: redif

kaldırımlar -ldırımlar

TDE2.3. Çözümleyebilme

TDE2.3.2. Parçalar arasındaki ilişkileri belirler.

6. ...

Sonra, yeni evliler, yan yana dururken, sevinçten, hazdan titredikleri âdeta hissedilen, çiçekler içinde yeni evliler. Bütün şu delikanlılar hep evlenmişler, saadet duymuşlar ve mekteplerini bitirdikleri zaman fotoğraflarını çekmiş olan fotoğrafçıya koşup, işte evlendik, bu sefer de evlenme saadetini tadıyoruz, yeni fotoğrafımızı çekin, demişler.

Sonra, pürüzsüz, uzun bir evlilik hayatının en güzel bir noktasında, belki bu izdivacın bir sene-i devriyesinde, birkaç yaşına gelmiş çocukları ortalarında resim çektiren eski evliler. Kadın biraz şişmanlamış, erkeğin alnından doğru saçları seyrekleşmeye başlamış, karşı duvarda asılı bir yeni evliler fotoğrafına bakarak gülümsüyorlar. Burada her şey, herkes birbirine gülümsüyor. Hiçbir ihtiyar, hiçbir çirkin, hiçbir düşünceli insan resmi yok. Sanki bu fotoğrafhaneye sevinçsiz hiçbir insan ayak atmamış. Yahut fotoğrafçı, bir muvaffakiyet sırrı olarak, makinesinin karşısında candan gülümseyemeyecek müşterisinin fotoğrafını çekmemiş.

Ben böyle düşünürken, birden atölyenin kapısı açıldı; gelin, elindeki çiçeklerden daha beyazlar içinde, yanında genç kocası, bir bahar havası bırakarak, bir bahar rüzgârı gibi önümden geçtiler, kendilerini bekleyen otomobile bindiler. Fotoğrafçı onları selâmetledikten sonra bir müddet daha eşikte kalarak otomobili gözleriyle takip etti, sonra geri döndü, yarattığı eserden memnun bir sanatkâr haliyle kendi kendine gülümseyerek, beni görmeden bulunduğum tarafa birkaç adım attı. Neden sonra varlığını fark edip, tatlı bir rüyadan uyanır gibi, bakışlarıyla ne istediğimi sordu.

- Fotoğrafımı çektirmek istiyorum. Güzel olmasını arzu ettiğim bir fotoğraf çektirmek istiyorum, dedim.

...

Yukarıda verilen metinden hareketle yazarın ruh halini, hikâyelerinin konusuna/ temasına nasıl yansıttığını açıklayınız. (15 puan)

Hikâyelerinde, içinde bulunduğu hâlden pek memnun olmayan ve maziye arayan adamın hüznü vardır. Bu hüznü 'geçmişe özlem' sözcükleriyle ifade edilebiliriz. Eserlerinde mutlu çocukluk günlerini özleyen bir kişilik olarak karşımıza çıkar. Saba'nın hikâyelerinde yaşadığı şeyleri, tanık olduğu durumları anlattığı görülür. Gezip gördüğü yerler, okuduğu sınıf, çalıştığı banka şubesi, yolculuk yaptığı vapur, büyüdüğü ev... vb. Saba'nın hayatına girmiş bütün mekân ve nesnelere, hikâyelerinde konu olarak ele alınmıştır.

(Bu bağlam çerçevesinde verilen yanıtlar doğru kabul edilecektir.)

TDE4.3. Kural Uygulayabilme

7. Ne yapmalıydı şimdi? "Şoför efendi, iki buçuğun üstünü unuttunuz!" dese, şoför belki de, "Ne biliyorsun unuttuğu mu?" diye bozabilirdi. Bozmasa bile, dolmuş yolcuları şöyle bir bakarlar, içlerinden, "Amm da para canlısı ha!" gibilerden geçirebilirlerdi. Başkalarının onun hakkında böyle düşünmelerini istememekle beraber, bu türlü düşüncelerini belirtircesine yan yan bakmalarından nefret eder, cinleri tepesine toplarıdı.

Sağındakine baktı: Koca burunlu, sarkık gerdanın biriydi. Beyden değil de efendiden. Böyleleri ukala olurlar. Vara yoğa karışırlar. Tartışmaya can atarlar. Nitekim: "Şoför Efendi, iki buçukluğun üstünü unuttunuz..." dese, bu koca burunlu, sarkık gerdanlı adam o biçim, yan yan bakacaktı. "Ne bakıyorsun?" diye terslese, "Göze yasak mı var?" karşılığını alacağını iki kere iki dört eder gibi biliyordu.

Adama yeniden baktı, sanki "Göze yasak mı var?" demiş gibi kızdı, içinden:

"Var!" dedi.

Sanki: "Yok canım?" karşılığını almışçasına öfkesi arttı. Gene içinden:

"Canın yoksa nasıl yaşıyorsun?"

"Aman ne bayağı espri. Evladım espri zeki insan harcı. Sense..."

"Bense?"

"Kaşalotun birisin be!"

Tam bu sırada solundaki yolcu da inmek için şoföre seslenmişti. Araba durdu, solundaki indi. Solundakinden boşalan yere kaydı. Koca burun, sarkık gerdanlı da ortaya geçti. En sağa yeni bir yolcu. O da Cağaloğlu'ya gidecekti. Tekliği uzattı. Şoför elli kuruşu omzu üzerinden en sağdaki yolcuya uzattı. Şoför onun iki buçukluğunu sağlama unutmuştu. Bir ara:

"Şoför efendi benim iki buçukluğun üstünü unuttun!" diyecekti vazgeçti. Adam belki de şöyle derdi:

"Ne iki buçukluğu?"

Kan tepesine sıçradı. Sanki şoför gerçekten bu karşılığı vermiş gibi sinirleri gerilmişti.

...

Yukarıda verilen hikâyeyi kendi duygu, düşünce ve hayallerinizi katarak tamamlayınız. (Puanlama yapılırken metin içerisindeki bütünlüğe - giriş, gelişme, sonuç- (15 puan), yazım kurallarına (5 puan) ve noktalama işaretlerine (5 puan) dikkat edilecektir.)

İçinden: "Arabaya binerken verdim ya!", "Hatırlamıyorum.."

"Nasıl hatırlamazsın? Yalan mı söylüyorsun?"

"Ben yalan mı söylüyorsun?"

“Biz bu meslekte senin gibi neler gördük..”

O zaman, o zaman dayanamaz, çıldırırdı işte:

“Beni onlarla mı kıyaslıyorsun yani?”

Şoför belki de yarım sağla arkaya dönerdi:

“Nesin ya? Hanım evladı? Dolandırıcıların hiçbiri dolandırıcılığı kabul etmez. Hele, de, suratına atılır!”

“Yani?”

“Yani değil Panayot!”

Evet, şoförle böyle takışsalar ne olurdu sonu? Karakola mı düşerlerdi?

Birden gözü dikiz aynasına kayd: Şoför adamakallı sıkıydı. Alttan üstten inceltilmiş bıyığıyla da itin birine benziyordu. Takışınca arabayı durdurup direksiyondan iner, yakasına yapışır, belki de bir kafa, bir yumruk...

İçini çekti. Bu hiç de istenecek şey değil. Eli yüzü kan içinde, üstü başı toz toprak, karakola gitmek, şoförden davacı olmak... Üstelik sağındaki müşterilerle şoförün yanındakiler de herhalde şoförden yana olurlardı. O zaman şoför: “Bana hakaret etti Komser Bey!” der, hakaretin şeklini anlatır, müşteriler de onu desteklerlerdi ki, hem iki buçukluğun üstü kalırdı, hem de şoföre hakareten kovuşturma başlayabilir, astarı yüzünden pahalıya gelirdi.

Onun için, vazgeçmeli, hatta iki buçukluğun lafını bile etmeden, yeni elli kuruş vermeliydi şoföre. Besbelli, unutmuştu aldığı iki buçukluğu...

Pantolonunun bozuk para cebinden iki tane sarı yirmi beşlik çıkarıp avucunda tuttu. Az sonra Cağaloğlu'ya gelince incek, inerken de parayı verecekti. Verecekti ama neden? Elli kuruşluk yolu ne için üç yüz kuruşa gelecekti? Enayi miydi? Paraları yeniden cebine sokarken, aklından gene kavga, karakol, dolmuş müşterilerinin tanıklığı geçti. Vazgeçti cebine koymaktan. Dayak yese de yemese de karakola düşünce haksız çıkabilir, hele şoföre hakaret dümeni işin içine girerse değil üç lira, kim bilir kaç üç liralara düşebilirdi işin içine.

Gözü yeniden dikiz aynasındaki şoförün “it” yüzüne ilişti:

“Allah belanı versin!” diye geçirdi. “Hayvanoğlu hayvan. Suratından belli ne bok olduğun. Haram zıkkım olsun, yiyeme inşallah. İlaç parası yap. Hem de varsa en sevdiğin çocuğuna!”

Cağaloğlu'ya gelmişlerdi:

“Ben uygun bir yerde ineyim!”

“Peki abi..”

Şoför arabayı uygun yere yanaştırıp durdurdu. O, avucundaki elli kuruşu tam uzatacağı, şoför iki buçukluğun üstünü uzattı:

“Buyurun abi iki liranızı!”

Aldı, dolaşan ayaklarıyla hızla uzaklaştı. Yüzü alev alev yanıyor, kendi kendinden utanıyordu.